

Aangaande mij en mijn huis

„Die tusschen broeders krakeelen in-
werpt”. Spr. 6:19b.

Deze sluit de rij van zeven, die de Spreukendichter aan onze oogen liet voorbijtrekken: voorop de man met hooge oogen, die trots om zich heen ziet, alsof hij zeggen wilde: „Wie is mij gelijk?” — middenin de in zich zelf gekeerde, maar wiens gedachten altijd bezig zijn in het smeden van booze plannen; en heelemaal achteraan een heel gevaarlijk man, een echte handlanger van Satan zelf, hoe onschuldig hij er moge uitzien; die er op uit is, terwijl niemand er erg in heeft, en de menschen slapen, onkruid tusschen de tarwe te werpen; een, die op stiekeme wijze Gods schoonste kunstwerk, waarin Hij Zich verlustigt, zoekt te verderven.

Ziet, hoe goed en hoe lieflijk is het, dat broeders ook samenwonen”, zingt de gezalfde zanger David. Met welgevallen rust zijn oog op zoo'n tafereel van vrede en vriendschap, een oase midden in een wereld van twist en tweedracht, van haat en nijd; een stukje hemel op de vervloekte aarde; daar is de Heere, en gebiedt er den zegen en het leven.

Maar het is een doorn in het oog van Satan. Hij dult dat niet en speurt, of er niet iemand te vinden is, die zich er toe leenen wil, „dezen vrede en aangename rust” te verstoren, door op een geniepige wijze in het midden der broeders krakeelen te werpen; bij voorkeur door als een hunner, in het midden van den broederkring, plaats te nemen; hun taal te spreken, hun lied te zingen; door liefde te veinzen; en als hij dan aller vertrouwen gewonnen heeft en ze met hun liefde ook hem omvatten, dan slaat hij zijn slag en werpt, ongemerkt, het krakeelzaad, in niets te onderscheiden van goed zaad, uit!.....

Vreeselijk zijn de gevolgen! Niemand, die er iets van begrijpt!

Dezelfde menschen zijn het gebleven! En toch! De een vertrouwt den ander niet meer. Alles wordt verkeerdt uitgelegd. Overal zoekt men wat achter. Men schreeuwt tegen elkaar in. Men heft zelfs den Bijbel op om elkaar mee te lijf te gaan. Een geschikt psalmvers wordt uitgezocht, om zijn tegenstander er mee te kwetsen. Ja, het gebed wordt misbruikt, om leelijke dingen te zeggen aan het adres van den medebidder.

En niet eerder luwt de twist, dan wanneer die kort te voren één waren, uiteengaan, elke groep haars weegs, nog nawrokkende over het ondergane onrecht en de ondervonden leedeloosheid.

Dan lacht de duivel — en de Heere wijkt weg met den zegen en het leven, waar kort te voren het leven tierde en Gods zegen de harten vervulde en de aangezichten deed glanzen — daar is nu dorheid en doodheid.

Wat voor krakeelzaad mag dat toch wel geweest zijn?

Het is er in soorten.

't Kan zijn, dat de krakeelwerper een der broeders in het oor fluistert, of hij wel weet, hoe een der anderen over hem spreekt. Eenvoudig als een vraag! Meer niet!

't Kan zijn, dat hij een onderwerp aan de orde stelt, waarvan hij weet, hoe daarover in dien kring zeer verschillend wordt gedacht, met 't verschil, dat er zich een heftig twistgesprek ontwikkelt en dat de krakeelwerper wel gaande houdt en aanwakkerd.

't Kan ook zijn, dat hij op alles aanmerkingen maakt, steeds tegensprekt en zoo de stemming bederft, waarbij er toch altijd weer zullen zijn, die hij op zijn hand heeft.

Of dat hij een financieel voordeel in uitzicht stelt, maar langs een weg, die velen niet geoorloofd achten. Voor een echte krakeelwerper is er altijd wel iets te vinden, waarmee hij zijn doel kan bereiken.

Wie begrijpt niet terstond dat zoo iemand voor den Heere een gruwel is; dat de Heere hem haat!

Want wat de Heere bouwt, tracht hij af te breken; wat den Heere het liefste is, zoekt hij te verderven; waar de Heere met welgevallen op neerziet, vertrappt hij onder zijn vullen voet.

We treffen ze aan in elken levenskring, waar ze hun vernielend, verwoestend werk doen, als een pest, die in de donkerheid wandelt, hoewel de droeve gevolgen openbaar worden; in de landspolitiek en in het maatschappelijk leven; binnen één politieke partij en in één vakvereniging; in den kring der arbeiders aan één fabriek; in één schoolklasse; zelfs in de kerk en in het gezin.

Hoe kan één kerkeraadslid, of zelfs wel een gewoon gemeentelid, den vrede in de kerk verstoren!

Hoe kan één kind in het gezin de sfeer radicaal bederven!

Als het kind niet thuls is, is het goed. Maar komt het binnen, dan duurt het een oogenblik — en de ruzie laat op. Van rustig spelen is dan geen sprake meer. Hij moet beslist dat stuk speelgoed hebben, waarmee zijn broertje zich bezighoudt. Of stiekum graait hij een bal weg, die beslist gebruikt moet worden. Of hardnekkig beschuldigt hij zijn zusje van gemeen spel, maar geheel ten onrechte, wat weer oorzaak is van heftige tooneelen. Of hij weigert beslist mee te doen, waardoor het heele spel onmogelijk wordt. En wordt zoo'n kind groter, dan bestaat het gevaar, dat het op dezen

len van meerderen, zoo goed als niets te bereiken. Eigenlijk is dat uitwerken van Gereformeerde beginselen in deze praktische politiek ook in het geheel niet aan de orde. De beginselen, die hier gelden, moeten in elk geval zoo breed mogelijk genomen worden. En dan moet ook nog de grens heel niet scherp worden getrokken. Er is hier een vloeien der grenslijnen, die altoos breedere aansluiting geeft. Wij zijn hier op het terrein der praktische politiek, waarop alle knappe mannen elkaar kunnen ontmoeten.....

Wij staan, naar die opvatting, voor heden en toekomst in de praktische politiek, waarvoor toch, — zoo gevoelt men het, — de neutraliteit het eigenlijke beginsel is en de algemeene wetenschap haar woord spreekt”.

Sikkel heeft het scherp gevoeld: deze vlucht in de praktijk en de neutraliteit is de losmaken van de doodsteek voor de antithese, is het losmaken van de wereld, de wetenschap, de politieke en sociale kwesties van Gods Woord. Sikkel heeft het ook scherp gezegd: een dergelijk handelen is niet calvinistisch, maar doopersseparatistisch:

„Dan blijft er wat vroom gepraat over; maar de Christelijke, de Calvinistische Wetenschap en politiek zijn dan verloren!

Men leest dan stichtelijk zijn Bijbel, — naar eigen uitlegging! — en zorgt ook voor zulke dominees! — maar in de studiën, in de levensvraagstukken, in de levenspraktijk en in de politiek, — drinkt men dan den champagne! — den edelsten wereldwijn uit de fijnste bekertjes!

..... In dezen nood zijn wij allen!

God zij ons genadig!

Om Christus' wil!”

Dát was de boodschap van Sikkel: een volk, dat enkel praktisch wil heerschen, en niet meer uit de principes wil leven, kan demonstratief paradeeren; in feite is het niet paraat en weerbaar, doch zielig-weerloos.

B. Sikkel is gestorven en zijn graf is onder ons tot op den huidigen dag. Maar..... de vervalsymptomen, die hij aanwees, zijn al grooter geworden. Vandaag is het op „het Gereformeerde erf” al praktijk. Knappe koppen. Sikkel zou zeggen: de champagne! Kerk en politiek moeten streng gescheiden worden. Er moet vooral (denk aan de verklaringen van Anema en Tlannus) breed worden samengewerkt.

En dit is koren op de molen van „de doorbraak”.

Die ziet óók wel de innerlijke vermolming achter den principieel gevel!

In een recent propagandablad van de Partij van den Arbeid in Friesland, schrijft de bekende dichter Fedde Schurer over deze zaken. De doorbraak, zoo zegt hij, is een feit geworden in denzelfden tijd, dat de politiek uit het romantisch-ideële moest overschakelen op het praktische.

Vroeger was de partij voor de eene groep een soort van kerk (dat zei Sikkel ook!!); voor de andere een soort van vrijdenkersvereniging. Maar ja, zegt Schurer, de tijden zijn anders, democratischer geworden. 't Gaat er nu niet meer om een theocratie of een dictatuur van het proletariaat te stichten, maar om democratisch overleg te plegen aangaande praktische zaken. Ieder kan natuurlijk zijn beginsel behouden, niet als privaatzak, maar als drijvende kracht voor zijn kerk. De antithese-idee is in de praktijk niet te hanteeren. En, aldus Schurer, feitelijk is deze ook reeds verworpen door links en rechts. Bijvoorbeeld in „Rijkseenheid” gingen roomsch en calvinist en humanist samen om praktische redenen. Daaruit blijkt, dat principieel de antithese reeds doorbroken is.

„Derom propageer je wy de trochbraek fan de Kuyperiaanske antithesetins net, mar konstatearje foar de safolleste kear, dat hja in felt is, en dat men jin op groun fan dit feit hat yn to stellen. De teikens binne der fan alle kanten, dat dit trochgean sil. Twa binne der jitte, dy 't de antithese krankyl folhâlde en bilijbe: de communisten oan de iene, de frijmakke griffemaerden fan art. 31 oan de oare kant.

Merders is it in kweasje fan mear of minder aksint”.

(„Daarom propageeren wij de doorbraak van de kuyperiaansche antithese-gedachte niet, maar constateeren voor den zooveelsten keer, dat deze een feit is, en dat men hiermede rekening dient te houden. De teekenen zijn er aan alle kanten, dat dit zal doorgaan. Twee zijn er echter, die de antithese vastberaden volhouden en beleven: de communisten aan den eenen, de vrijgemaakt-gereformeerden aan den anderen kant.

Verder is het een kwestie van meer of minder accent”).

We voelen er niets voor om triomfantelijk te zeggen: zie je wel! Evenmin lijkt het ons goed om de pluim op onze hoed vanwege ons vasthouden-aan-de-antithese trots te aanvaarden uit Schurers handen. Maar we zouden wel Sikkels nageslacht de woorden van Schurer onder het oog willen brengen ter waarschuwing.

De menschen, die vandaag maar zeggen, dat „party” en „tsjerke” niets, niets met elkander uitstaande hebben, worden door de mannen van „de doorbraak” met hun eigen zwaard doodgeslagen. Zij, die vandaag

de beginselen verdoezelen, liever protestant dan calvinist, liever heél-heél-algemeen-christelijk dan protestant willen zijn, zij plaveien het pad voor de afbraak en doorbraak. Ach, de doopersche richting, die „party” en „tsjerke”, natuur en genade scheidde, heeft steeds de verwereldlijking der kerk bevorderd. Coornhert was mysticus en humanist tegelijk.

Het is een ontstellend symptoom, dat juist vandaag, nu de antithese meer dan ooit alle praktisch handelende moest beheerschen, in synodale kringen dingen gezegd worden, die den bestrijders van „de kuyperiaansche antithese” als muziek in de ooren moeten klinken. Prof. Smitskamp brengt vandaag kritiek uit op den eenzijdigen Groen en Fabius en waarschuwt ervoor historische figuren te zien onder het aspect: vriend-vijand. De bewering van dr Verkuyl, als zouden er waarheidselementen in het communisme zijn, is bekend. Op de laatste predikantenvergadering heeft prof. dr Brillenburg Wurth nog eens gewaarschuwd voor extreem radicalisme, dat met het begrip ware en valsche kerk opereert, van geen compromissen weten wil en evenmin waarheidselementen in andere, overigens onaanvaardbare, stroomingen erkennen wil. Prof. Wurth liet hier de doopersche richting als boeman optreden en dufde aldus hen, die consequent de antithese willen handhaven in den dooperschen hoek. Als het krantenverslag waar is, dan heeft prof. Wurth zelfs de reformatoren voor zijn wagen gespannen, daar deze andere kerken niet als synagoge des satans wilden betitelen en beleden, dat een leven in deze wereld zonder compromis onmogelijk is.....

We achten ons geroepen al deze symptomen van de langzame verlamming der antithese te signaleren. Het is toch wel vreeselijk. In plaats dat de weerbaarheid ondermijnende dreiging van het anabaptisme wordt geschilderd, wordt met behulp van een anabaptistischen vogelverschrikker het calvinisme van heden voor het klimaat van het absolute, waar geen compromissen zijn, gewaarschuwd! Alsof het fout is, als geen compromissen aanvaard worden, als concreet gesproken wordt van de ware kerk. Prof. Wurth moest de Schotsche Geloofsbelijdenis eens over de kerk lezen! De fout van het anabaptisme was niet, dat het streefde en geen waarheidselementen in valsche stroomingen wilde erkennen, maar dat het leefde uit „den Geest”, de mystieke verlichting, de ervaring, en daarom streefde met valsche wapens en niet met het zwaard des Geestes, het Woord. Ging men maar eens de werkelijke gevaren van het anabaptisme zien! Zoals Sikkel voorheen.

Maar tegen „extreme absolutisten” moet het wapen gewet. Waarom den dooperschen Barth voorbijgezien? Tegen de vrijgemaakten moet de strijd ingezet met hun „caricatuur-reformatie”. Maar waarom zoo poessief gedaan tegenover allerlei ketterij? Waarom Kuyper op de grondprincipes verloochend?

Wij lachen niet.

Maar de mannen van de doorbraak lachen. Door brandstapels krijgt men nu eenmaal het calvinisme niet klein. Maar wel door het champagne te laten drinken, wel door het met de oecumenische synthesegedachten te besmetten. Niets is er schooner, dan een calvinisme, dat zich afzet tegenover hen, die ernst willen maken met de antithese.

Niets is voordeliger voor de doorbraak dan een calvinisme, dat dan Barth, dan Stanley Jones napraat; en dat bovendien drinkt, drinkt uit den beker van ja en neen, van scheiding van Woord en wereld, kerk en partij, theorie en praktijk.

C. VAN DER WAAL.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Een nieuw onderwijs-instituut?

Er bestaan serieuze plannen voor de oprichting van een gereformeerd instituut voor opleiding van jongelui tot onderwijzer(es) bij het lager onderwijs.

Dit zou waarlijk geen overbodige weelde zijn. Wat we in de toekomst noodig hebben is een onderwijzers-corps, dat gevormd is in strenge gebondenheid aan Schrift en confessie. Gaat het niet juist om het zaad der Kerk, dat moet worden opgevoed in de vrees des Heeren naar de belofte, eens bij het doopvont afgelegd? En als we letten op de tegenwoordige tendenzen bij het onderwijs aan middelbare en kweekscholen, welke met zorg vervullen, is een specifiek-Gereformeerde opleiding van de toekomstige opvoeders der jeugd zeker wel broodnodig. Wat de Theologische Hoogeschool voor de kerken is, is een Kweekschool voor de opvoeding van het zaad der Kerk.

Het ligt in de bedoeling deze opleiding te vestigen in Enschede, waar alle mogelijkheden voor een volledige opleiding aanwezig zijn. De vraag is slechts, in hoeverre het leeft bij ons Kerkvolk. Het is een uiting van pessimisme, als velen zich niet zouden willen wijden aan die prachtige taak van opvoeder der jeugd te zijn, een heerlijke roeping in het Koninkrijk Gods. Is het bekend, dat er tegenwoordig een nijpend gebrek aan onderwijskrachten zich begint te openbaren, hetwelk nog wel een aantal jaren zal voortduren?

Als er voldoende deelname is voor den nieuwen cursus, zal deze D.V. 1 September e.k. geopend worden. Zijn er, die als serieuze reflectanten nadere inlichtingen wenschen, dan wordt hun verzocht dit zoo spoedig mogelijk te melden aan ds I. de Wolff te Enschede.